

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

CENA PRENUMERATY: Miesięcznie z przesyłką pocztową 3 zł. — Dla odbierających listownie 2 zł. 25 gr. Cena pojedynczego numeru 10 groszy. Konto czekowe w Poczтовой Kasie Oszczędnościowej Nr. 61206.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
Częstochowa, ul. P. Marji 52. Tel. 2245. Skrz. p. 45.
Redaktor lub jego zastępca przyjmują codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10—3 po poł. Reklamów nadesłanych redakcja nie zwraca.

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz milimetryowy przed tekstem 56 gr. W tekście wiersz najołsz 25 gr., każdy dalszy wyraz po 15 gr. Najtańsze ogł. drobne zł. 1.50. Ogłoszenia zamiejscowe i matrymonialne 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 100 proc. drożej. W numerach świątecznych i niedzielnym ceny o 25 proc. droższe. Ogłoszenia skłonne, fantazyjne, cyfrowe i bilansowe o 30 proc. droższe.

Nowy system ubezpieczeń społecznych.

Nowy system ubezpieczeń społecznych jest bardzo skomplikowany. Przepisy są rozrzucone zarówno w zasadniczym rozporządzeniu, jak i w rozporządzeniach wykonawczych w ten sposób, że dokładne zapoznanie się z nim jest niezwykle utrudnione. Nowe rozporządzenia nakładają też na przedsiębiorstwa wielki ciężar pracy, ze względu na ogromny formalizm połączony z zastosowaniem dotyczących przepisów. Przedewszystkiem uderza ogromna gmatwanina w określeniu ubezpieczeń, a mianowicie:

1. Ubezpieczenie chorobowe:
  - a) na wypadek choroby,
  - b) na wypadek macierzyństwa.
2. Ubezpieczenie emerytalne:
  - a) na wypadek niezdolności do zarobkowania wskutek wypadku w zatrudnieniu,
  - b) na wypadek niezdolności do zarobkowania wskutek choroby zawodowej,
  - c) na wypadek niezdolności do zarobkowania wskutek innych przyczyn.
  - d) na wypadek śmierci wskutek wypadku w zatrudnieniu,
  - e) na wypadek śmierci wskutek choroby zawodowej,
  - f) na wypadek śmierci wskutek innych przyczyn.
3. Ubezpieczenie na wypadek braku pracy czyli bezrobocia.

Powyższe rodzaje ubezpieczeń podaje się w rozporządzeniu osobno dla pracowników umysłowych i dla robotników. Rozróżnienie to ujawnia się właściwie tylko w sposobach obliczania składek i ich wysokości.

Wyżej wymienione ubezpieczenia normowane są aż trzema aktami ustawodawczymi (Dz. Ustaw z r. 1933 poz. 396 z r. 1927 poz. 911 i z r. 1932 poz. 555).

Odnosnie stosunku, zachodzącego między dawnym stanem prawnym w tym przedmiocie a nowym, przedstawia się rzecz następująco:

Przestała obowiązywać ustawa o ubezpieczeniu na wypadek choroby, czyli o t. zw. Kasach Chorych.

Przestała obowiązywać ustawa o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków z r. 1877.

Przestała obowiązywać ordynacja ubezpieczeniowa Rzeszy Niemieckiej z r. 1911. Przestały istnieć dotychczasowe Kasy Chorych i dotychczasowe Zakłady Ubezpieczeń od Wypadków i zostały przekształcone na nowe instytucje pod nazwą „Ubezpieczalnia Społeczne”, w których skupiona została administracja ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego.

Nowy szef kancelarii cywilnej Pana Prezydenta Rzplitej, Dr. Stanisław Świążawski, poseł na Pana Prezydenta Rzplitej na miejsce dr. Br. Seim, mianowany szefem Kancelarii Cywilnej Helczyńskiego, który obejmuje stanowisko pierwszego prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Wprowadzono nowy rodzaj ubezpieczenia, mianowicie: ubezpieczenie emerytalne robotników. Także administracja tego ubezpieczenia należy do Ubezpieczalni Społecznych.

Wszystkie dotychczas - uskuteczone zgłoszenia pracowników do Kas Chorych i do Zakładów Ubezpieczeń wygasły z dniem 1 stycznia 1934 r. Stąd jest tego rodzaju, że uważa się, iż żaden pracownik nie jest zgłoszony do tych ubezpieczeń. W następstwie tego pracodawcy mają obowiązek zgłosić na nowo zatrudnionych w dniu 1 stycznia 1934 r. pracowników do Ubezpieczalni Społecznej, w której okręgu znajduje się dane przedsiębiorstwo.

Ustawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych nie została uchylona i pozostaje nadal w mocy z pewnymi zmianami.

Nowy gabinet francuski.
Edward Daladier, minister wojny w gabinetcie Chautemps'a - obecny szef rządu, utworzył nowy gabinet. Na zdjęciu p. Daladier na czele członków nowego gabinetu opuszcza pałac Elizejski.

Znów groźba przesilenia we Francji

DYMISSJA MINISTRÓW WOJNY I FINANSÓW.

Paryż. — Gabinetowi Daladiera grozi nowe przesilenie. Obiegające od kilku dni pogłoski o panujących w łonie gabinetu powojnych różnicach zdań pomiędzy premierem i kilku ministrami w sprawie zarządzeń karnych przeciwko skompromitowanemu w skandalu bajoskim wyższemu urzędnikom zdają się potwierdzać.

W ministerstwie finansów odbyła się narada, w której wzięli udział minister finansów Pietri, minister wojny Fabry oraz podsekretarz stanu dla szkolnictwa zawodowego Toussain. Po zakończeniu konferencji podsekretarz stanu Toussain oświadczył, że zarówno on, jak obaj ministrowie wystąpili z gabinetu. Konferencję tę poprzedziły kilkakrotne narady premiera Daladiera z ministrem wojny Fabry, ministrem finansów Pietri, ministrem oświaty Berthod, ministrem spraw wewnętrznych Frot, oraz byłym ministrem spraw zagranicznych Paul Boncour. Premier Daladier poinformował swoich kolegów o zamiarze mianowania prefekta policji paryskiej Chiappe generalnym rezydentem Marokka. Ministrowie Pietri oraz Fabry dali premierowi Daladierowi do zrozumienia, iż uzależniają dalsze pozostawanie na swych stanowiskach od decyzji premiera w sprawie przeniesienia prefekta policji Chiappe.

W kołach politycznych przypuszczają, iż premier przyjmie zgłoszoną przez mi-

ni. Jednak pracowników umysłowych, zgłoszonych do ZUPU, należy również zgłaszać na nowo do Ubezpieczalni Społecznej.

Składki za czas do 31 grudnia 1933 r. oraz składki zaległe wpłaca się w dotychczasowy sposób do dotychczasowych instytucji. Więc w szczególności: a) składki do Kasy Chorych dotychczas uiszczane — do Ubezpieczalni Społecznej, b) składki do ZUPU. — do tegoż ZUPU, c) składki na ubezpieczenia od wypadków — danego Zakładu Ubezpieczeń od wypadków. Natomiast od 1 stycznia 1934 r. wszystkie składki mają być uiszczane do Ubezpieczalni Społecznej.

Składki na Fundusz Bezrobocia i na Fundusz Pracy potrąca się w dotychczasowy sposób i wpłaca w dotychczasowy sposób do funduszu Bezrobocia — względnie o ile chodzi o składki na Fundusz Pracy — do Ubezpieczalni Społecznej, lub do Kasy skarbowej. Nowe zgłoszenia do Funduszu Bezrobocia nie są potrzebne. C. P.

wypadku nie można brać w rachubę odroczenia sprawy autryjackiej aż do majowej sesji Ligi Narodów. Prasa omawia szczegółowo tekst włoskiego i angielskiego memorandum rozbrojeniowego, podkreślając konieczność powrotu Niemiec do Ligi Narodów, jako jedynie skutecznej gwarancji pokojowej także i w odniesieniu do Austrii.

Niezwykle znamienne są głosy z Paryża, domagające się zorganizowania wspólnego frontu dyplomatycznego państw, sprzeciwiających się Anschlussowi.

Na poniedziałek zwołał kanclerz Dollfuss nadzwyczajne posiedzenie rady ministrów, na którym w obecności posła austriackiego przy rządzie niemieckim Tauchitz przedyskutowany zostanie szczegółowo konflikt niemiecko-austriacki.

Rezygnacja Sowietów z hasła rewolucji światowej.

Moskwa. — 17-ty kongres partii komunistycznej wysłuchał sprawozdania Manuilskiego o działalności Kominternu. Obrady odbywały się raczej pod hasłem „obrony ZSRR” aniżeli pod hasłem „rewolucji światowej”, o której m. in. wyraził się mówca dosłownie, że „w przytłaczającej większości krajów siły rewolucji proletariatu nie dojrzały do natychmiastowego obalenia kapitalizmu”. Szczególnie owacyjnie byli witani delegaci japoński, chiński i niemiecki, którzy gwałtownie atakowali Niemcy i Japonię. Sprawozdanie Manuilskiego kongres przyjął jednogłośnie.

Tajemnicze samoloty nad Szwecją.

Sztokholm. — W czasie posiedzenia Riegsdagu premier Hanson odpowiedział na interpelację przywódcy partii konserwatywnej Lindmana, która poruszyła sprawę dwóch tajemniczych samolotów, przelatujących w ciągu kilku ostatnich tygodni nad północną częścią Szwecji. Według powszechnych podejrzeń są to prawdopodobnie samoloty rosyjskie albo japońskie. Premier Hanson oświadczył, że rząd wysłał eskadrę czterech samolotów, myśliwskich celem wyświeślenia tej niezwykle tajemniczej afery i ustalenia identyczności lotników.

Moskwa. — Agencja Tass ogłosiła zaprzeczenie pogłoskom, jakie ukazały się w prasie fińskiej i zostały powtórzone przez prasę innych krajów, jakoby tajemnicze samoloty, przelatujące nad północną Szwecją, miały należeć do sowieckiej floty wojkowej. Tass stwierdza, że żaden sowiecki samolot nie dokonywał lotu ani nad terytorjum Finlandji, Szwecji, ani Norwegji.

Nowy prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego, Dr. Bronisław Helczyński, dotychczasowy szef kancelarii cywilnej Pana Prezydenta Rzplitej, mianowany pierwszym prezesem

Konflikt austriacko - niemiecki

Wiedeń. — Cała austriacka opinia publiczna śledzi z wielkim napięciem sytuację, wytworzoną w związku z odmową rządu niemieckiego na postulat Austrii. Do Wiednia napływają coraz obfitsze wiadomości z Genewy wedle których dalsze wyjaśnienia sytuacji spodziewać się

należy nie wcześniej, jak w poniedziałek popołudniu.

Uwagi godnym jest domieszczenie z Genewy, wedle którego w konflikcie niemiecko-austriackim brane są również pod uwagę i inne kroki aniżeli zwrócenie się Austrii do Ligi Narodów, w żadnym jednak

Klejnót w znaczeniu heraldycznym

Zmienność barw w herbach dawnej szlachty polskiej

W naszej mowie potocznej, w naszej literaturze, a nawet w heraldycznej polskiej terminologii, klejnót, herb, godło rowdowe itd. zazwyczaj uchodzą za jedno i to samo.

Klejnót szlachecki znaczy to samo, co herb szlachecki i może jeszcze miłszym, jeszcze częściej używanym był symbolem szlachectwa, niż każde inne określenie w tym zakresie.

Zachodnio-europejska heraldyka precyzyjnie nazywa klejnótem to jedynie, co widziane jako znamie nad hełmem np. w pradawnym herbie Stary Koni tylko topór widniejący nad hełmem — to klejnót, lub w herbie Jastrzębic podkowa z krzyżem na tarczy — to godło, a jastrząb wlatujący nad hełmem — to klejnót. Pojęcie rzeczy w tarczy herbowej nigdy się tam nie miesza z klejnótem.

Nazywano, bowiem, klejnótami w zachodnim świecie rycerskim te wszystkie dodatki, ozdoby, przybory, stroje itd., w które wojownik hełm swój ubierał chcąc mu dodać wspaniałości i grozy. Były to pusze z piór pawich, strusich itp., skrzydła orle, rogi rozmaitych zwierząt, kwiaty, gałązki, krzyże, chorągiewki; całe postacie różnych stworzeń, przeróżne przedmioty fantastyczne, słowem rzeczy najrozmaitsze. Po tych bijących w oczy oznakach zapowiadał się rycerz już zdaleka, co on za jeden. I jeżeli go poznawano po godle, jakie nosił na tarczy, to również i ów klejnót powiewający mu z hełmu służył za oznakę jego osoby, a później i jego rodu. Nic też dziwnego, że uczyniono z klejnotu drugi, pomocniczy składnik całości herbowej i że i jedno i drugie tak klejnót jak i godło, łącznie na pieczęciach rzeźbiono.

Pierwszy wiadomy mi dotąd przykład użycia wyrazu klejnót w powyższym znaczeniu (miał bowiem wyraz ten oddawną i inne znaczenie) przypada podobno na rok 1286 i zaszedł w Niemczech.

Jest to też wyraz niemiecki jakkolwiek niektórzy chcieli w niem widzieć nabytek z łaciny lub języka greckiego. W greckim nie istniał on wcale, a i łacińskie, *clendium* zjawiało się dopiero w średniowiecznej łacinie, przejęte z niemieckiego, jak tyle innych wyrazów.

W świecie polskim wyraz ten przyjął się pierwotnie w pojęciu kosztowności i dopiero w XIV wieku dowiedzieliśmy się po raz pierwszy, że i herbowe znaki za granicą nazywają się klejnótami. Ale nie rozważając rzeczy ściśle nie pytając, co właściwie tam ten klejnót wyraża, a czytując herb szlachecki za skarb, nad który ntema dla rycerza nie cenniejszego, w ten sposób pojęliśmy przyczynę i znaczenie tej nazwy. Przyjeliśmy zatem wyraz klejnót jako synonim całego herbu, a przedewszystkiem właśnie godła na tarczy. Przybory około hełmu pozostały dla nas bez nazwy; takiego znaczenia i wagi, jak gdzieś indziej, one u nas nie osiągnęły. Nastąpiło w Polsce stosunkowo dość późno, podlegały różnym nieraz przemianom; znikały z herbu, wracały — i traktowane były zawsze jako rzeczy mniej więcej obojętne.

To samo dałoby się powiedzieć i o barwie godła herbowych, tudzież o barwie pola czyli tarczy herbowej.

O tyle, o ile bowiem wątpić nie wolno, że zabarwienie nie tylko tła, z którego godło herbowe występowało, ale i samego godła kolorami różnymi sięga w odległe wieki, to jednak i pod tym względem heraldyka polska daleko mniej jest ustaloną i rozwiniętą, aniżeli zachodnio-europejska. Tam bowiem barwa pola, kolor godła na niem i poszczególnych tego wazy stkiego części składowych poczytywane były za rzeczy równie znamienne i ważne jak i sam herb. I nie mogło być zagranicą inaczej skoro we wszystkich zachodnich krajach panowała zasada, że wszystkie pojedyncze rodziny mieć powinny swe własne odrębne znamiona odróżniające się od innych, chociażby z tego samego gniazda pochodzących rodzin.

Podkreślono tam tę różnicę (w ramach wspólnego zrasztu głównego tematu herbowego) przez najrozmaitsze ubożne dodatki, ujmę, szeregółki, różniczki, a między nimi i przez zmieniające barwy pewnej na coraz inną poszczególnych części herbu.

Fakt, że w Polsce cała nieraz niezmiernie liczna grupa pewnych rodzin plecezuje się pewnymi, zawsze jednakowym her-

bem, upoważniał do oczekiwania, że taki symbol całego rodu, taka cznaka właśnie jednocy wszystkich należących do niego, będzie rzeczą co do całej swej rysunkowej postaci i wogóle co do składu swego niezmienną i nietykalną; że nawet poszczególne akcesoria herbowe żadnej dowolności, ani też przypadkowej, nie będą podlegały chwiejności.

Było to istotnie w teorii zasada panująca, praktyka atoli, wręcz czego innego dowodził. Interesujących się heraldyką odsłamy do Instytutu Kultury Historycznej, Heraldyki i Numizmatyki w Warszawie ul. Mokotowska 49 m. 9, Instytut wykonywuje wszelkie prace i zlecenia w zakresie heraldyki i genealogii wchodzące.

Szczepionka przeciw tyfusowi plamistemu.

Do dziś dnia trwa między lekarzami spór o zarazek tyfusu plamistego, którego małą epidemię zanotowano ostatnio w kilku miejscowościach w Polsce, między innymi i w Warszawie, nie przeszkadza to jednak badaczom w próbach sporządzania skutecznej szczepionki przeciw tej chorobie. Próby te uwiaryczono doskonałymi rezultatami przeprowadzili dwaj uczeni, dzisiaj o światowej sławie, Polak, prof. biologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, dr. Rudolf Weigl i Fran. cys, laureat nagrody Nobla, prof. Challes Nicole, z Instytutu Pasteur'a w Tunisie.

Mimo rozbieżności zdań większość badaczy przyjmuje, że zarazkiem wywołującym dur plamisty jest bakteria wykryta w r. 1912 przez Amerykanina Rickettsa i Niemca Provaszka, nazwana ku ich czci Rickettsa-Provaszki. Zarazek ten dostaje się z krwi chorego na dur plamisty do przewodów pokarmowych wшы ubrania, woy, która po „opiciu się” taką krwią sama zapada na dur. Chora wesz pozbywa się zarazków razem z wydzielinami. Człowiek zdrowy, na którego taka chora wesz przedostała się, wyciera sobie przy drapaniu w skórę wydalone przez wesz zarazki, co prowadzi do infekcji.

Odkrycie prof. Nicole, że dur plamisty przenoszony jest przez wesz, skłoniło prof. Weigla do podjęcia prób zmierzających do wyzyskania żyjących w przewodach pokarmowych wшы zarazków do sporządzenia szczepionki. Prof. Weigl zafazyl sobie w swej pracowni specjalną „farmę” z dziesiątkami tysięcy wшы, na których robił doświadczenia. Zakażał je zabijając, wyjmował z nich pełen zarazków tyfusu przewod pokarmowy, rozcierał go, sporządzał zawiesinę i zakażał nią nową partię insektów. Po 14 latach żmudnej pracy prof. Weigl sporządził szczepionkę, która składała się z wyhodowanych w przewodzie pokarmowym wшы zarazków duru plamistego, zabitych fenolem. Szczepionkę wstrzykuje się podskórnie. Trzykrotny jej zastrzyk wywołuje odporność.

O skuteczności tego zabiegu przekonał się prof. Weigl na sobie i na swych współpracownikach, którzy po poddaniu się szczepieniu cieszą się doskonałym zdrowiem, podczas gdy dawniej, przed zastosowaniem szczepionki, sam jej wyinalca chorował dwukrotnie, a kilka pracujących z nim osób, między innymi słynny

U jednych np. z dawnych heraldyków, Pობóg figuruje w polu czerwonym u innych w błękitnym, u jednych Gryf zalega pole błękitne, u drugich białe. Nie licznym nader wyjątek stanowi R ó z a czyli P o r a j, który zawsze bywa jednego koloru i jednakie pole zalega. Również chwiejnie przez dawnych heraldyków bywa podawany i kolor samego godła. I tu świeciła tryumfy zasada dowolności.

Znajdowały miejsce i inne jeszcze przeróżne odmienności jednego i tego samego herbu, na opisanie których nie pozwala nam szczypliwość ram niniejszego artykułu, wszystko to jednak wskazuje jak niezmiernie należy być ostrożnym w wyopiwiadaniu sądów w tym przedmiocie i jak olbrzymią pracę musi wykonać współczesny heraldyk by jakiś szczegół lub fragment w naszej heraldyce, nieodwołalnie ustalić.

(—) Dr. Klemens Starzykowski.

FOSFATYNA FALIERA
TO PEWNY SPRZYMIERZENIEC TROSKLIWEJ MATKI

NIEODZŹWYNY POKARM NIEMOWLĘCIA OD 17 MIESIĄCA ŻYCIA

WZMACNIA KONSTYTUCJĘ DZIECKA UŁATWIA ZAKWONANIE I WYBITNIE WPEŁWIA NA PRAWIDŁOWY ROZWÓJ KOSĆCZALMIĘSNI.

NA ZAPADNIE WYSYŁAMY BEZPŁATNIE BROSZURKĘ DR CHASSAING DE BORREDEON p. MATKI DZIECKO WARSZAWA, GRZYBOWSKA 68

nio po zamknięciu roku szkolnego, kiedy młodzież z całej Polski organizuje wycieczki nad morze. W dwa tygodnie później, t. j. w piątek 29 czerwca w święto Piotra i Pawła, ma się odbyć „Święto Morza Rybaka”, na które będzie zorganizowanych szereg wycieczek z całej Polski. Poza tem w lipcu ma się odbyć w Gdyni „Tydzień sportowy” o programie podobnym jak urządzane oddawną Tygodnie sportowe w sąsiednich Sopotach. Organizacja Tygodnia ma się zającą gdyński związek propagandy turystyki.

Nowy wypadek polskich żeglarzy morskich.

Jeden z młodych żeglarzy naszych, harcerz Olszyna - Wilczyński chciał śladem kolegi Wagnera wyruszyć do brzegów Brazylii na jachtie. W tym celu z braku pieniędzy kupił stary bo 45-letni kuter rybacki, który przerobił i wymontował, a następnie w towarzystwie 3-ch doświadczonych żeglarzy wyruszył ku Kopenhadze.

Niestety, nasi żeglarze, jadąc ku brzegom duńskim, dostali się w burzę pod wyśpą Bornholm. Wicher zdarł ozagłowanie i stargał całe olinowanie a stary gruchot zaczął przepuszczać wodę, pograżając się coraz głębiej w falach. Bezładnym wrak „niosło ukośnie” ku skałom Bornholmu. Żeglarze próbowali dostać się na brzeg między południowym cyplem wyspy i stanąć na kotwicy.

Niestety, fala cisnęła jacht na rafę pod wodną, zanim kotwica dosięgła dna. — Śmiałkowie ucięli linę kotwiczną i posta wyszły trójkątny żagiel, pełnym wiatrem poszli między głazami podwodnymi ku brzegom. Byli rozebrani mimo zinnia, gotowi ratować się wpław, w razie gdyby skorupa rybacka rozbiła się o inną rafę. Istotnie, przybojowa fala zmiażdżyła stary gruchot, zanim jeszcze osiadł na brzegu. Tylko dzięki drobnej sumie w koronach srebrnych, mieli za co rozbitkowie powrócić do Gdyni, a jako pamiątka ich śmiałego marzenia, został skzieleł kutra, sterzący wśród fal u skał Bornholmu.

(—) O samoożdach na hałdach w Siemianowicach. Z Katowic donoszą: W sądzie okręgowym odbyła się rozprawa, która stanowiła epilog głośnej rozprawy na hałdach w Siemianowicach, o czym w swoim czasie donosiliśmy. 7-miu bezrobotnych, mieszkających hałd, rozprawili się z dwoma bezrobotnymi, Teodorem Maniutą i Izydorem Kawa, którzy mianowali się królami hałd i terroryzowali swoich towarzyszyw na wzór słynnego Tasiemki z Wareszawy. Doprowadzeni do rozpaczy współmieszkańcy hałd, po namowie, w okrutny sposób rozprawili się z obu terrorystami. Jeden i drugi zmarł w szpitalu.

Na ławie oskarżonych zasiadło 7 osób. W rezultacie sąd skazał trzech z oskarżonych na 8 dni więzienia, jednego na rok, a pozostałych trzech, dla braku dowodów, uniewinnił. Sala wypełniona była po brzegi bezrobotnymi mieszkańcami hałd, tak, iż policja oraz woźni z trudem utrzymywali porządek.

Po ogłoszeniu wyroku, wszystkich skazanych towarzysze i współtowarzysze hałd odprowadzili do więzienia, ofiarując każdemu ze skazanych żywność i piąteroy.

Będzie Pani naprawdę kobietą nowoczesną—stała czytając pismo miesięczne i ogólne kobiece, które dają syntezę współczesności. Czytanie tych czasopism to nakaz kultury naszych czasów!

W kolekturze Kaftala

padają stale

największe wygrane

Tam padł pierwszy milion!

Spieszcie po losy do I-jej klasy 29-tej loterji do szczęśliwej kolektury

W. KAFTAL i S-ka

KATOWICE UL. SW. JANA 16.

Ciągnięcie odbędzie się już 16-go lutego b. r.

Listowne zamówienia załatwiamy odwrotnie. P. K. O. 304.761.

KAFTAL TO SYNONIM SZCZĘŚCIA!

